

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 84

(Prot. Nr. 51, 2 §)

2010. gada 25.novembrī

Par lietas izpētes izbeigšanu

Lieta Nr. 2833/10/03.02/1

Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā noteikto aizliegumu pārkāpumu SIA „Neste Latvija” un SIA „Latvija Statoil” darbībās

Konkurences padome 04.01.2010. saņēma SIA „Naftimpeks” (turpmāk – Naftimpeks) 23.12.2009. iesniegumu (turpmāk – Iesniegums), kurā norādīts, ka Naftimpeks savas komercdarbības veikšanai izmanto SIA „Neste Latvija” (turpmāk – Neste) un SIA „Latvija Statoil” (turpmāk – Statoil) piederošo dzelzceļa infrastruktūru. Iesniegumā norādīts, ka starp Neste, Statoil un Naftimpeks 22.01.2003. noslēgtā līguma „Par dzelzceļa pievedceļu izmantošanu” nosacījumi ierobežo Naftimpeks saimniecisko darbību. Tāpat Naftimpeks uzskata, ka Neste un Statoil 31.08.2009. PĀPILDUS VIENOŠANĀS „*pie 2003.gada 22.janvāra līguma par dzelzceļa pievedceļu izmantošanu*” noteiktais atlīdzības paaugstinājums ir nesamērīgs, netaisnīgs un ekonomiski nepamatots. Naftimpeks lūdza Konkurences padomi izvērtēt, vai Neste un Statoil darbībās ir saskatāmas dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpuma pazīmes.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu un 23.panta trešās daļas 3.punktu, Konkurences padome 28.01.2010. nolēma ierosināt lietu Nr.2833/10/03.02/1 „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4. punktā noteikto aizliegumu pārkāpumu SIA „Neste Latvija” un SIA „Latvija Statoil” darbībās” (turpmāk – Lieta).

Konkurences padome 21.07.2010. pieņēma lēmumu pagarināt lēmuma pieņemšanas termiņu Lietā uz laiku līdz 30.09.2010.

Konkurences padome 30.09.2010. pieņēma lēmumu pagarināt lēmuma pieņemšanas termiņu Lietā uz laiku līdz 25.11.2010.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 26.panta septīto daļu Naftimpeks, Statoil un Neste 17.09.2010. tika informēti par lietā esošās informācijas un faktu izvērtējumu, kā arī tika uzaicināti desmit dienu laikā no vēstules saņemšanas brīža iepazīties ar lietā esošajiem materiāliem un izteikt viedokli. Neste 27.09.2010. iepazīnās ar lietā esošo

informāciju un faktiem. Statoil un Neste 28.09.2010. iesniedza Konkurences padomē viedokli par lietā esošās informācijas un faktu izvērtējumu.

Konkurences padome pēc Statoil un Neste sniegtā viedokļa Lietā ieguva papildus informāciju no Rīgas brīvostas pārvaldes un SIA „Alpha Ekspres” (turpmāk – Alpha Ekspres), ar kuru Statoil un Neste tika iepazīstināti Konkurences padomes 22.10.2010. vēstulē Nr.2296. Statoil un Neste 01.11.2010. vēstulē Nr.A-17-2010 sniedza apsvērumus par Konkurences padomes 22.10.2010. vēstulē Nr.2296 minētajiem faktiem.

Naftimpeks 21.09.2010. iepazīnās ar lietā esošo informāciju un faktiem un 30.09.2010. iesniedza Konkurences padomē viedokli par lietā esošās informācijas un faktu izvērtējumu. Naftimpeks atkārtoti iepazīnās ar lietas materiāliem 20.10.2010. un 22.10.2010. Konkurences padome 22.11.2010. saņēma Naftimpeks 17.11.2010. vēstuli.

Naftimpeks ir reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003355501. Tās juridiskā adrese ir Rīga, Laivinieku iela 11, LV-1015.

Statoil ir reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003064094. Tās juridiskā adrese ir Rīga, Dunes iela 6, LV-1013.

Neste ir reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003132723. Tās juridiskā adrese ir Rīga, Bauskas iela 58a, LV-1004.

Lietas izpētes gaitā tika pieprasīta un saņemta informācija no Naftimpeks, Statoil, Neste, Alpha Ekspres, VAS „Latvijas Dzelzceļš”, LR Uzņēmumu reģistra un Rīgas brīvostas pārvaldes.

Izvērtējot lietā esošo informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Konkrētais tirgus

Atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 4.punktam „*konkrētais tirgus – konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu.*” Šā likuma 1.panta 5.punkts nosaka, ka „*konkrētās preces tirgus – noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības*” un 1.panta 3.punkts nosaka, ka „*konkrētais ģeogrāfiskais tirgus – ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.*”

Saskaņā ar Dzelzceļa likuma 1.panta 5.punktu dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojumu uz līguma pamata sniedz dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs citām personām, piešķirot tiesības izmantot dzelzceļa infrastruktūru. Dzelzceļa likuma 12.¹ panta pirmā daļa arī nosaka, ka dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs sniedz dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pamatpakalpojumus, kā arī citus pakalpojumus, kas saistīti ar piekļuvi dzelzceļa infrastruktūrai.

Statoil un Neste kopīgi pieder privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra Rīgas brīvostas teritorijā Rīnūžos, kas savieno Statoil un Neste naftas produktu terminālus un Ziemeļblāzmas staciju. Naftimpeks piederošais termināls (naftas produktu rezervuāri un dzelzceļa infrastruktūra (pievadceļš pie rezervuāriem)) ir izbūvēts blakus Neste un

Statoil termināliem, un tā sliežu ceļš ir pievienots Neste-Statoil kopīgajai dzelzceļa infrastruktūrai.

Naftimpeks nodarbojas ar gaišo naftas produktu pārkraušanas pakalpojumu sniegšanu Rīgas brīvostas teritorijā tranzīta kravām. Rīgas brīvostas pārvalde un Naftimpeks ir noslēgušas zemes nomas līgumu, kurš ir spēkā līdz 2031. gadam, ar tiesībām Naftimpeks pēc līguma termiņa notecējuma turpināt zemes gabala nomu.

Statoil un Neste terminālus un dzelzceļa infrastruktūru izmanto gan savā komercdarbībā, gan izmantojot šo infrastruktūru, sniedz pakalpojumus Naftimpeks - dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojumu un manevru darbu, izmantojot privāto dzelzceļa infrastruktūru, pakalpojumu.

Starp Neste, Statoil un Naftimpeks 22.01.2003. tika noslēgts līgums „*Līgums par dzelzceļa pievedceļa izmantošanu*” (turpmāk – Līgums). Saskaņā ar Līguma 1.1. punktu, (*). Līguma 2.1. punkts nosaka, ka (*). Līguma 4.2. punktā (*).

Saskaņā ar Statoil 07.05.2010. vēstuli faktiski pakalpojuma sniegšana saskaņā ar Līgumu tika uzsākta tikai 2006.gadā, kad Naftimpeks uzsāka naftas produktu kravu pārkraušanu. Kopš šī brīža Neste un Statoil, uz šī paša Līguma pamata sniedz Naftimpeks šādus pakalpojumus: 1) dzelzceļa pievedceļu izmantošana, 2) lokomotīves izmantošana (bez personāla), 3) manevru darbu veikšana, kas ietver lokomotīves mašīnista, vagonu sastādītāju darba nodrošināšanu, kā arī lokomotīves degvielas nodrošināšanu, 4) dispečera pakalpojuma nodrošināšana.

Attiecīgi secināms, ka gan no pieprasījuma puses, gan no piedāvājuma puses konkrētās preces tirgus ir privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras tirgus. Ievērojot Konkurences padomes 22.10.2009. lēmumā Nr.E02-36 konstatēto¹, darbības vai pakalpojumi, kas ir saistīti ar manevru darbu veikšanu, t.sk. lokomotīves un darba spēka izmantošana ir nodalāmas atsevišķi no privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras tirgus. Līdz ar to lietā ir konstatējams otrais konkrētās preces tirgus - manevru darbu pakalpojumi, izmantojot dzelzceļa infrastruktūru. Vienlaikus, ievērojot Iesniegumā norādītos apstākļus, ir konstatējams arī trešais konkrētās preces tirgus, kurš varētu tikt ietekmēts – naftas produktu pārkraušana un uzglabāšana.

1.1. Privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas tirgus

Saskaņā ar Dzelzceļa likuma 4. panta 1.punktu „*Dzelzceļa infrastruktūra ir kompleksa inženierbūve, kurā ietilpst:*

- 1) *dzelzceļa virsbūve [sliedes (sliežu ceļi), pārmiju pārvedas, gulšņi, balasts un citi virsbūves elementu piederumi], pārbrauktuves un pārejas;*
- 2) *zeme zem sliežu ceļiem (zemes klātne un dzelzceļa zemes nodalījuma josla), inženiertehniskās būves (tilti, ceļa pārvadi, caurtekas, ūdens novadīšanas ietaises, komunikāciju kanāli, atbalsta sienas vai aizsargsienas u.tml.);*
- 3) *robežzīmes un aizsargstādījumi;*
- 4) *dzelzceļa signalizācijas, centralizācijas un bloķēšanas līnijas, iekārtas vilcienu kustības drošības garantēšanai, pārmiju stāvokļa un signāla regulēšanai, luksofori, signālrādītāji un signālzīmes;*
- 5) *dzelzceļa telekomunikāciju tīkli;*
- 6) *dzelzceļa elektroapgādes gaisvadu un kabeļu līnijas, kontakttīkli, transformatoru un vilces apakštācijas;*
- 7) *stacijas, izmaiņas punkti un pieturas punkti;*

¹ Konkurences padomes 22.10.2009. lēmuma Nr.E02-36 „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.un 5.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „Alpha Ekspress” darbībā”, 2. punkts, *Konkrētais tirgus*, 2.-3.lpp.

8) ēkas un būves, kas nepieciešamas dzelzceļa infrastruktūras objektu uzturēšanai, remontam un lietošanai.

Dzelzceļa infrastruktūrā ietilpst arī gaisa telpa un zemes dzīles dzelzceļa zemes nodalījuma joslā, ciktāl tas nepieciešams dzelzceļa infrastruktūras objektu ekspluatācijai, aizsardzībai un dzelzceļa satiksmei." Dzelzceļa likuma 4. panta 2.punkts.

1.1.1. Statoil, Neste un Naftimpeks naftas produktu uzglabāšanas termināli un tiem pievienotā dzelzceļa infrastruktūra atrodas Rīgas brīvostas teritorijas Rīnūžu rajonā. Šajā rajonā ir izvietoti gan naftas produktu, gan cita veidu kravu (beramkravu) termināli (SIA „Alpha osta”, SIA „Vexoil Bunkering” u.c.), kuriem krava tiek nogādāta izmantojot Alpha Ekspres privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru. Minētā dzelzceļa infrastruktūra ir savienota ar VAS „Latvijas Dzelzceļš” sliežu ceļiem un staciju „Ziemeļblāzma”.

Konkurences padome izvērtējot, vai Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūra ir faktiski (dabā) aizvietoājama ar Alpha Ekspres dzelzceļa infrastruktūru, konstatēja, ka pastāv neliels dzelzceļa posms, kurš pieder Neste un Statoil, un, kurš ir jāizmanto arī tad, ja Naftimpeks savas komercdarbības veikšanai izmantotu Alpha Ekspres dzelzceļa infrastruktūru. Tas ir dzelzceļa sliežu posms, kurš savieno Alpha Ekspres dzelzceļa infrastruktūru ar Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūru un pieder pēdējiem.

Lietas izpētes laikā tika saņemti vairāki viedokļi par dzelzceļa infrastruktūru aizvietojamību:

1) Naftimpeks 22.03.2010. vēstule „(..) izmantojot Alpha Ekspres dzelzceļa infrastruktūru, vienošanās būtu jāpanāk Neste un Statoil ar Alpha Ekspres, kur Naftimpeks nebūtu vienošanās dalībnieks, bet gan trešā persona. Alpha Ekspres termināls apkalpo cita veida kravas (beramkravas), kam uz sliežu ceļiem ir citu principu loģistika, tādējādi padarot Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūras aizvietošanu ar Alpha ekspres dzelzceļa infrastruktūru par ekonomiski neefektīvu un nemotivētu”.

2) Statoil un Konkurences padomes Izpilddirekcijas 29.04.2010. Sarunu protokols „(..) Ja pastāv uzskats, ka komerciāli izdevīgāk ir vienoties ar kādu jau esošu infrastruktūras pārvaldītāju par pieeju dzelzceļa infrastruktūrai, Naftimpeks varēja vienoties no vienas puses ar Alpha Ekspres un, no otras puses ar Statoil un Neste”.

3) Alpha Ekspres 30.06.2010. vēstule Nr.05/43 - Alpha Ekspres, izvērtējot tehniskās iespējas un ņemot vērā ekonomiskos apsvērumus pašreizējā brīdī nav iespēju nodrošināt dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas un manevru darbu pakalpojumu sniegšanu. Lai varētu nodrošināt Naftimpeks dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas un manevru darbu pakalpojumus, Alpha Ekspres ir nepieciešams veikt papildus investīcijas tās infrastruktūrā, kuras pašreizējā brīdī un arī 2011.gadā nav paredzēts veikt (Alpha Ekspres 14.10.2010. vēstule Nr.05/66).

4) VAS „Latvijas dzelzceļš” 16.08.2010. vēstulē Nr.D-7/566 informē, ka dažādu kravas veidu pārvadāšanu izmantojot vienam īpašniekam/pārvaldītājam piederošo dzelzceļa infrastruktūru ir iespējama, ievērojot atšķirīgos nosacījumus, kas ir izvirzīti pārvadājumos izmantotajam ritošajam sastāvam. Lai Naftimpeks pārvadātu sev adresēto kravu izmantojot vairākiem pārvaldītājiem piederošo dzelzceļa infrastruktūru ir nepieciešams: saņemt atļauju no Alpha Ekspres, Neste un Statoil, lai izmantotu uzņēmumiem piederošo dzelzceļa infrastruktūru; uzrakstīt iesniegumu SIA „LDz Cargo” par vagonu padošanu un novākšanu uz Alpha Ekspres piederošiem pievedceļiem; noskaidrot vai ir iespējams veikt vagonu padošanu nepieciešamajā apjomā, izmantojot attiecīgos pievedceļus un izstrādāt instrukciju par manevru darbu veikšanu. Šī instrukcija ir jāsaskaņo ar dzelzceļa infrastruktūras īpašnieku, VAS „Latvijas dzelzceļš” un SIA „LDz Cargo”; noslēgt līgumu ar SIA „LDz Cargo” par

vagonu padošanu un novākšanu. Turpat VAS „Latvijas dzelzceļš” uzsver, ka pašlaik Alpha Ekspres piedevceļi ir regulāri aizņemti ar Alpha Ekspres piederošiem vagoniem, tie ir padoti un gaida izkraušanu, un tādēļ tikai Alpha Ekspres spēj novērtēt Naftimpeks adresēto vagonu skaita un caurlaides spējas ātrumu caur saviem piedevceļiem.

5) Savukārt Rīgas brīvostas pārvalde² norāda, ka saskaņā ar Ministru Kabineta 19.07.2005. noteikumiem Nr.532 „Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” amonija nitrāts, nitrofoska (ko ikdienā pārvadā Alpha Ekspres) un naftas produkti, no bīstamo kravu pārkraušanas viedokļa veido augstu sprādzienbīstamības riska pakāpi. Ņemot vērā minēto Rīgas brīvostas pārvalde uzskata, ka Naftimpeks adresēto kravu pārvadāšana Alpha Ekspres teritorijā no drošības viedokļa nebūtu pieļaujama.

Ievērojot iepriekšminēto, Konkurences padome secina ka pārvadājumu drošība ostas teritorijā varētu ietekmēt aizvietojamības iespējas, bet šajā lietā tas nav noteicošais faktors.

Atbilstoši konkurences tiesību praksei, nosakot konkrēto tirgu, jāņem vērā gan faktiskie, gan potenciālie konkurenti. Tirgus dalībnieks ir uzskatāms par faktisku konkurentu, ja tas darbojas tajā pašā konkrētajā tirgū vai spēj īsā laikā pārorientēt pakalpojuma sniegšanu uz konkrētiem produktiem vai uz citiem ģeogrāfiskajiem tirgiem bez būtiskām papildus izmaksām vai riskiem. Ja ienākšana tirgū radītu nepieciešamību būtiski koriģēt esošos materiālos un nemateriālos aktīvus, veikt papildus ieguldījumus, pieņemt stratēģiskus lēmumus vai piedzīvot ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas kavējumus, tirgus dalībnieks tiks uzskatīts par potenciālu konkurentu. Turklāt jābūt pierādījumiem, ka šis tirgus dalībnieks uzņemsies nepieciešamos papildu ieguldījumus vai nepieciešamās pārorientēšanās izmaksas, lai varētu iekļūt konkrētajā tirgū, nepietiek ar teorētisku iespēju iekļūt tirgū. Iekļūšanai tirgū jānotiek pietiekami īsā laika periodā.

Līdz ar to Konkurences padomes ieskatā par objektīviem ir uzskatāms VAS „Latvijas Dzelzceļš” sniegtais viedoklis par Alpha Ekspres dzelzceļa infrastruktūras noslodzi un Alpha Ekspres sniegtais viedoklis par tās nepieciešamību veikt papildus investīcijas tās dzelzceļa infrastruktūrā, kuras nav paredzēts veikt un līdz ar to, tai nav iespēju sniegt nepieciešamo pakalpojumu Naftimpeks. Turklāt jāņem vērā, ka gadījumā ja Alpha Ekspres sniegtu Naftimpeks dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojumu, nodrošinot arī manevru darbus, šāda pakalpojuma sniegšanas un lietošanas apstākļi būtiski atšķirtos no patreiz saņemtā pakalpojuma lietošanas apstākļiem – proti, ievērojot to, ka jebkurā gadījumā ir jāizmanto daļa Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūra, būtu jāpanāk vienošanās starp četrām darījuma pusēm.

Ņemot vērā minēto, lietas izpētes brīdī Alpha Ekspres dzelzceļa infrastruktūra attiecībā uz Naftimpeks terminālu nav vērtējama kā aizvietotājprece (pakalpojums) Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūrai.

1.1.2. Statoil un Neste privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras aizvietošana Naftimpeks izbūvējot privāto dzelzceļa infrastruktūru.

Naftimpeks 19.07.2010. vēstulē norāda, ka „(..) esošas infrastruktūras īpašniekam ir jānodrošina saprātīga piekļuve tai. Šāda pieeja ir pamatota ar resursu (nauda, laika, materiālu, vides) ekonomiju un ekonomikas attīstību”.

Statoil 29.04.2010. sarunu protokolā norādīja, ka Naftimpeks gan uzsākot darbību naftas produktu pārkraušanas jomā, gan arī šajā brīdī ir iespēja izbūvēt privātās

² Rīgas brīvostas pārvaldes 10.08.2010. vēstule Nr.1-15/1319 adresēta Naftimpeks

lietošanas dzelzceļa infrastruktūru, kas neskartu Statoil un Neste terminālu teritoriju. Izmaksas šādas infrastruktūras izbūvei varētu būt aptuveni (*) lati. Statoil norāda, ka saskaņā ar brīvostas paplašināšanas plānu pretējā pusē Statoil un Neste kopīpašumam būs centrālā dzelzceļa maģistrāle, kura ļaus nodrošināt pieeju tālākajiem termināliem un pārkraušanas vietām, kas atrodas Mangaļsalā [tādējādi Naftimpeks būtu iespēja pieslēgt sliežu pievadceļus Rīgas brīvostas pārvaldes izbūvētajai dzelzceļa infrastruktūrai]. Līdz ar to Statoil uzskata, ka Statoil un Neste piederošā dzelzceļa infrastruktūra ir potenciāli aizvietojama un tā nav būtiska Naftimpeks darbībā.

Statoil un Neste 01.11.2010. vēstulē Nr.A-17-2010 ir sniegušas informāciju par jaunas dzelzceļa infrastruktūras iespējamo atrašanās vietu. *„Jaunā dzelzceļa infrastruktūra var tikt izbūvēta blakus Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūrai (līdz Rīgas brīvostas teritorijai), bet pēc tam novirzīta pa Laivinieku ielas otru pusi (ārpus Rīgas brīvostas teritorijas), kur šādas dzelzceļa infrastruktūras izbūvi netraucētu Neste un Statoil termināli un naftas cauruļvadi. Neste un Statoil ieskatā arī no spēkā esošā Rīgas teritorijas plānojuma 2006.-2018.gadam izriet, ka attiecībā uz šo teritoriju nav noteikti nekādi citi ierobežojumi, kas varētu liegt vai kavēt dzelzceļa infrastruktūras izbūvi.*

Konkurences padome lūdza sniegt viedokli VAS „Latvijas Dzelzceļš” un Rīgas brīvostas pārvaldei vai tehniski ir iespējams Naftimpeks izbūvēt savu dzelzceļa infrastruktūru, kas savienotu Naftimpeks terminālu ar Ziemeļblāzmas staciju un neskartu Statoil un Neste piederošu naftas terminālu, t.sk. dzelzceļa infrastruktūru, teritoriju. Minētās institūcijas ir sniegušas sekojošus viedokļus:

1) Saskaņā ar VAS „Latvijas dzelzceļš” 16.08.2010. vēstuli Nr.D-7/566, tehniski pastāv iespēja būvēt jaunu dzelzceļa infrastruktūru, kas savienotu Naftimpeks naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas terminālu ar Ziemeļblāzmas staciju, un, kas neskartu Neste un Statoil piederošā termināla teritoriju. Lai izpildītu minēto ir nepieciešams saskaņot tehniskus dokumentus, kā arī jāizpilda Ministru Kabineta 02.01.2008. noteikumos Nr.3 „Dzelzceļa būvnoteikumi” noteiktais.

2) Atbilstoši Rīgas brīvostas pārvaldes 19.10.2010. vēstulē Nr.1-09/1704 sniegtajai informācijai, blakus jau esošajai Statoil un Neste dzelzceļa infrastruktūrai nav iespējams izbūvēt jaunu dzelzceļa infrastruktūru. Šķēršļi šāda projekta realizācijai ir pietiekošas teritorijas trūkums, naftas terminālu (rezervuāru) tuvums, Statoil un Neste piederošais naftas cauruļvads. Šiem objektiem saskaņā ar Aizsargjoslu likumu ir noteiktas aizsargjoslas, kas ierobežo pieguļošajās teritorijās saimniecisko izmantošanu, tajā skaitā jaunu objektu būvniecību. Turpat Rīgas brīvostas pārvalde norāda, lai varētu sniegt atbildi par to, vai citā vietā vārētu izbūvēt jaunu privātu dzelzceļa infrastruktūru, kas savienotu Ziemeļblāzmas staciju ar Naftimpeks terminālu, ir nepieciešama priekšprojekta izpēte un speciālistu izvērtējums saskaņā ar būvniecību regulējošiem normatīviem, vides aizsardzības, ugunsdrošības, pilsētas apbūves noteikumu un citām normatīvo aktu prasībām, kas var ietekmēt šāda projekta realizāciju.

Papildus Konkurences padome lūdza Rīgas brīvostas pārvaldi sniegt skaidrojumu vai ostas teritorijā, kurā atrodas Naftimpeks termināls, ir plānots attīstīt dzelzceļa infrastruktūru, kas nodrošinātu iespēju Naftimpeks, neizbūvējot pilnībā vai izbūvējot daļēji savu atsevišķu dzelzceļa infrastruktūru, veikt naftas produktu pārkraušanu sev piederošajā terminālī. Uz minēto Rīgas brīvostas pārvalde ir norādījusi, ka Rīgas brīvostas valdē nav pieņemti lēmumi par jaunu infrastruktūras objektu izbūvi, kas nodrošinātu iespēju Naftimpeks pārkraut naftas produktus.

No iepriekšminētā izriet, ka lai gan VAS „Latvijas dzelzceļš” ir atzinis, ka Naftimpeks tehniski pastāv iespēja būvēt šādu dzelzceļa infrastruktūru, kas tiktu

pievienota Ziemeļblāzmas stacijai, šāda dzelzceļa infrastruktūras izbūves iespējamība ir saistīta ar administratīvām prasībām, kuru izpildes rezultātā tikai varētu secināt vai pastāv iespēja realizēt Naftimpeks dzelzceļa infrastruktūras būvniecību, un, ja pastāv, tad cik ilgā laika posmā iespējams veikt dzelzceļa infrastruktūras būvniecību, kā arī būtu iespējams noteikt projekta patiesās izmaksas, kas būtu balstītas uz konkrētiem aprēķiniem. Savukārt Neste un Statoil norādes par būvniecības plāniem un attīstības projektiem, kas varētu liecināt par esošās infrastruktūras aizvietojamību nākotnē, Rīgas brīvostas pārvalde neapstiprina. Lietā nav gūti arī pierādījumi, ka Latvijas dzelzceļš būtu pieņēmis lēmumu attīstīt jaunu dzelzceļa infrastruktūras Statoil un Neste norādītajā teritorijā.

Rīgas brīvostas teritorija, kurā atrodas Statoil, Neste un Naftimpeks termināli (Rīnūži) robežojas ar Laivinieku ielu, kas arī ir Rīgas brīvostas pārvaldes robeža. Savukārt otrpus Laivinieku ielai atrodas „Vecdaugavas” dabas lieguma³ robežas, kas ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, kura ir iekļauta Eiropas nozīmes aizsargājamas dabas teritorijas (Natura 2000) sarakstā⁴. Līdz ar to Naftimpeks gatavību veikt nepieciešamos ieguldījumus ir jāvērtē kontekstā ar plānoto apkārtējās teritorijas attīstību.

Lai varētu uzskatīt, ka jaunas dzelzceļa infrastruktūras būvniecība ir potenciāla aizvietotājprece Neste un Statoil piederošai dzelzceļa infrastruktūrai, nepietiek ar teorētisku iespējamību. Lietā iegūtie pierādījumi apliecina, ka faktiskā aizstājamība dotajā brīdī nav konstatējama. Konkurences padome uzskata, ka izvērtējot pakalpojumu aizstājamības aspektu ir ļoti svarīgi noskaidrot, vai potenciāli aizstājamais pakalpojums Naftimpeks ir pieejams brīdī, ja Statoil un Neste pārtrauktu sniegt Naftimpeks dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojumu. Ja aizstājamais pakalpojums nav pieejams, tad cik ilgā laika posmā un kādā apmērā Naftimpeks būtu spiests pārtraukt savu komercdarbību. Naftimpeks gadījumā, Neste un Statoil pārtraucot sniegt dzelzceļa infrastruktūras pakalpojumu, Naftimpeks komercdarbība būtu apstādināta uz ilgstošu laika periodu (kamēr tiek uzbūvēta jauna dzelzceļa infrastruktūra)⁵ un līdz ar to Naftimpeks būtu spiests pārtraukt darboties konkrētajā tirgū. Ja dzelzceļa infrastruktūru nav iespējams izbūvēt, tad Naftimpeks komercdarbība ir pilnībā pārtraucama attiecīgajā teritorijā⁶.

³ MK 15.06.1999. noteikumiem Nr. 212 „Noteikumi par dabas liegumiem”

⁴ Dabas aizsardzības pārvaldes publiski pieejamā informācija http://www.daba.gov.lv/public/lat/ipasi_aizsargajamas_dabas_teritorijas/dabas_liegumi/vecdaugava/%22%22/, http://www.daba.gov.lv/upload/File/DAPi_apstiprin/DL_Vecgaugava-03.pdf; Rīgas brīvostas pārvaldes publiski pieejamā informācija - Rīgas brīvostas attīstības programmas vides pārskats, 66 lp; Rīgas brīvostas attīstības programmas vides pārskata pielikumi, Pielikums D.

⁵ Kā iespējams secināt no Iesniegumam pievienotās sarakstes starp Neste, Statoil un Naftimpeks par trešā pievadceļa izbūvi, diskusija par trešā pievadceļa izbūvi ir uzsākta 2002.gada vidū (Naftimpeks 19.09.2010. vēstule Nr.02-09/2002), 2004.gadā ir veikti Naftimpeks dzelzceļa tīkla modelēšanas darbi (Naftimpeks 03.09.2004. vēstule Nr.01-09/2004 adresēta VAS „Latvijas Dzelzceļš”), 2005.gadā Alpha Ekspres ir nolēmusi dot saskaņojumu projekta par dzelzceļa pievadceļa Nr.3 izbūvi izstrādei (Alpha Ekspres 15.06.2005. vēstule Nr.05/32, adresēta Statoil, Naftimpeks un Neste) un atbilstoši Statoil 29.04.2010.Sarunu protokolā norādītajam, trešā pievadceļa izbūve ir pabeigta 2007.gadā. Protams Konkurences padome apzinās, ka katra projekta, ievērojot tā realizēšanas vietu, apstākļus un no tā izrietošos izpildāmos noteikumus un nosacījumus, projekta posmi, realizācijas izpildes laiks var atšķirties, tomēr pastāv zināmas likumsakarības un atbilstības. Attiecīgi secināms, ka šāda dzelzceļa infrastruktūras izbūvei, ietverot atļauju un saskaņojumu u.c. saņemšanu, plānošanu (plāna, projekta, u.c. dokumentu izstrāde, modelēšana) līdz faktiskai tā realizācijai dabā būtu nepieciešami vairāki gadi.

⁶ Paziņojuma par konkurences noteikumu piemērošanu piekļuves līgumiem telekomunikāciju nozarē 91. a) punktā, Komisija saistībā ar infrastruktūru, kurai ir jānodrošina piekļuve (ne aizvietojamu infrastruktūru) ir norādījusi, ka par būtisku infrastruktūru ir atzīstama tāda, ja piekļuve attiecīgajai infrastruktūrai ir svarīga, lai uzņēmumi varētu konkurēt attiecīgajā tirgū. Atsakot piekļuvi, tirgus dalībnieka darbības kļūst neiespējamā vai nopietni un nenovēršami neekonomiskas. Turpat Komisija norāda, ka „Lai gan, piemēram, liberalizētiem pakalpojumiem no 1996. gada 1. jūlija var izmantot

Līdz ar to neskatoties uz teorētisko un tehnisko iespējamību Naftimpeks izbūvēt savu dzelzceļa infrastruktūru, tās faktiskai realizācijai pašreizējā brīdī nav gūts apstiprinājums.

Ievērojot iepriekšminētos lietas apstākļus, secināms, ka lietas izpētes brīdī Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūra nav aizvietojama.

Līdz ar to atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 5.punktam, konkrētās preces tirgus šīs lietas ietvaros ir Neste un Statoil privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojuma tirgus.

Vienlaicīgi Konkurences padome norāda, ka Neste un Statoil ir būvējušas privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru savas komercdarbības nodrošināšanai. Saskaņā ar Līgumu Neste un Statoil, izmantojot sev piederošo dzelzceļa infrastruktūru pārvadā Naftimpeks piederošo kravu, kamēr netiek ierobežots tiem piederošās naftas produktu kravu apgrozījums. Neste un Statoil privātajai dzelzceļa infrastruktūrai ir noteikts kopīgais kravas apgrozījums (*) tonnas gadā, kur (*) tonnas gadā veido Statoil un Neste kravu apgrozījums, savukārt Naftimpeks paredzēts (*) tonnas gadā. Faktiski Neste un Statoil kravu apgrozījums 2007.gadā veido (*) tonnas, 2008.gadā (*) tonnas, 2009.gadā (*) tonnas. Savukārt Naftimpeks kravu apgrozījums 2007.gadā veido (*) tonnas, 2008.gadā (*) tonnas, 2009.gadā (*) tonnas un plānots 2010.gadā vairāk kā (*) tonnas. Ņemot vērā patreizējo kravu apgrozījumu, Statoil un Neste pašreizējā dzelzceļa infrastruktūras noslodze pieļauj Naftimpeks piederošās kravas pārvadāšanu, neradot Neste un Statoil zaudējumus no negūtās peļņas.

Tai pašā laikā Naftimpeks, izvēloties teritoriju savas komercdarbības uzsākšanai un noslēdzot līgumu ar Neste un Statoil par dzelzceļa infrastruktūras pakalpojumu izmantošanu, ir piekritis šāda stāvokļa esamībai, proti būt atkarīgam no Neste un Statoil komercdarbības attīstības plāniem, un, līdz ar to Naftimpeks jāreķinās, ka palielinoties Neste un Statoil piederošās kravas apgrozījumam⁷, var tikt ierobežots Naftimpeks piederošās kravas apgrozījums. Atrāšanās dominējošā stāvoklī pati par sevi nav Konkurences likuma pārkāpums, un tārad uzņēmumam, kurš atrodas dominējoša stāvoklī nav aizliegts attīstīt savu komercdarbību un gūt saprātīgu peļņu.

Ņemot vērā nozares (tirgus) specifiku, kurā darbojas minētie tirgus dalībnieki un to, ka Naftimpeks pamatdarbība ir naftas produktu pārkraušana un uzglabāšana naftas terminālā, Naftimpeks varētu būtu ieinteresēta veikt nepieciešamos izpētes darbus un, ja iespējams, veikt ieguldījumus sev piederošās dzelzceļa infrastruktūras būvniecībā, lai saglabātu savu konkurētspēju un nodrošinātu pietiekamu neatkarību no citiem tirgus dalībniekiem⁸.

1.2. manevru darbu pakalpojumi, izmantojot dzelzceļa infrastruktūru

Ņemot vērā, ka manevru darbu, kas ietver lokomotīves mašīnista, vagonu sastādītāju darbu, lokomotīves degvielas, dispečera pakalpojuma nodrošināšanu, Neste un Statoil veic izmantojot tiem piederošās privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru,

alternatīvu infrastruktūru, **paies zināms laiks, līdz tā daudzos gadījumos kļūs par apmierinošu alternatīvu atzītā operatora iekārtām (...)** [izcēlums pievienots] (OJ 98, C 265).

⁷ Statoil un Neste 01.11.2010. vēstulē Nr.A-17-2010 informē, ka tās ir plānojušas izbūvēt jaunas tvertnes to terminālu teritorijās Rīgas brīvdostas teritorijā, sekojoši ir paredzams, ka pārskatāmā nākotnē būtiski palielināsies Neste un Statoil pārvadāto kravu apgrozījums.

⁸ Saskaņā ar Rīgas brīvdostas pārvaldes publiski pieejamo informāciju (Rīgas brīvdostas pārvaldes attīstības programma 2009.g.-2018.g., 20 lp.), 2008.gadā Naftimpeks kopā ar AS „BLB Baltijas termināls”, SIA „Latvijas Rietumu termināls” ir lielākie no 8 uzņēmumiem, kas Rīgas brīvdostā nodarbojas ar naftas produktu pārkraušanu. Minētie trīs uzņēmumi kopā pārkrāva 85 % no kopējā lejammkravu apjoma.

lai nogādātu kravu uz Naftimpeks terminālu, otrs konkrētās preces tirgus šajā lietā ir manevru darbu pakalpojumu tirgus, izmantojot dzelzceļa infrastruktūru⁹.

Statoil 01.04.2010. vēstulē Nr.CS003120/19 norādīja, ka attiecībā uz manevru pakalpojumiem, 2003.gadā, kad tika noslēgts līgums ar Naftimpeks, Statoil un Neste manevru pakalpojumus sniedza (*). Taču drīz pēc Naftimpeks komercdarbības uzsākšanas (*) savu pakalpojumu sniegšanu pārtrauca. Šobrīd Statoil un Neste nodrošina Naftimpeks manevru darbus.

Saskaņā ar VAS „Latvijas dzelzceļš” apstiprināto 2007.gada instrukciju par VAS „Latvijas dzelzceļš” Ziemeļblāzmas stacijai pievienoto SIA „Latvija Statoil” un SIA „Neste Latvija” Rīgas nafta termināla pievadceļu apkalpošanas un kustības organizēšanas kārtības 1.16. punktu – (*). 1.18.punktā ir noteikts, ka (*). Savukārt (*). No minētā izriet, ka balstoties uz pašreiz spēkā esošo kārtību manevru darbus uz Neste un Statoil piederošās dzelzceļa infrastruktūras var veikt tikai viens komersants.

Saskaņā ar VAS „Latvijas dzelzceļš” 16.08.2010. vēstuli Nr.D-7/566, manevru darbu organizēšana (t.sk. dispečerdienests) uz pievadceļiem ietilpst attiecīgā pievadceļa īpašnieka vai pārvaldītāja kompetencē.

Statoil 01.04.2010. vēstules Nr. CS003120/19 pielikumā ir iesniedzis divu komercsabiedrību 2008.gadā izteiktos piedāvājumus Statoil un Neste veikt manevru darbus, kas sniedz ieskatu par šāda pakalpojuma tirgus cenu. Statoil 29.04.2010. sarunu protokolā norādīja, ka pēc 2008.gadā veiktās Latvijas dzelzceļa pakalpojuma tirgus izpētes, ir secināts, ka piedāvājumos minētā maksa bija krietni lielāka nekā aprēķinot izmaksas, kas veidojas Neste un Statoil no šādas darbības veikšanas. Turklāt saskaņā ar (*) norādīto¹⁰, ņemot vērā Statoil un Neste dzelzceļa infrastruktūras specifiskumu (komplicētību), lai uzsāktu manevru pakalpojumu sniegšanu ir jāiegādājas specifiskas lokomotīves, kas nozīmē ievērojamu finanšu līdzekļu ieguldīšanu. No (*) un Neste darbinieku sarakstes izriet, ka minētā komercsabiedrība piedāvā veikt manevru darbus, izmantojot Statoil un Neste lokomotīvi un darbiniekus, un tā nav ieinteresēta lokomotīves iznomāšanā, kā atsevišķā pakalpojumā.

Ņemot vērā minēto un ievērojot Konkurences likuma 1.panta 3.punktu manevru darbu pakalpojuma konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir plašākas kā vienas dzelzceļa infrastruktūras robežas, kurā manevru darbi tiek veikti. Lai gan no pieprasījuma puses (Statoil un Neste infrastruktūra) pastāv konkrēti nosacījumi kā, piemēram, dzelzceļa infrastruktūras īpatnības, kravas veids, no piedāvājuma puses manevru darbu veikšana ir aizvietoājama plašākā teritorijā par Neste un Statoil piederošo dzelzceļa infrastruktūru. To apstiprina vairāki fakti – 1) iepriekš šo pakalpojumu Neste un Statoil sniedza cits tirgus dalībnieks, 2) šo pakalpojumu Neste un Statoil, pēc līguma laušanas piedāvāja sniegt vairāki citi komersanti. Neste un Statoil izvērtējot piedāvājumus, ir pieņēmuši lēmumu pati organizēt šī pakalpojuma sniegšanu sev piederošajā infrastruktūrā. Mainoties tirgus situācijai, un pie nosacījuma, ka pastāv pieprasījums, Neste un Statoil, ir iespējams saņemt šo pakalpojumu no cita komersanta, kā arī sniegt manevru darbus plašākā teritorijā nekā tās dzelzceļa infrastruktūra.

Ievērojot iepriekšminēto un to, ka manevru darbu pakalpojumu tirgus ir pakārtots tirgus Neste un Statoil privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pakalpojuma tirgum, konkrētais ģeogrāfiskais tirgus tiek atstāts atklāts, jo precīza tā definīcija būtiski neietekmē tālākos secinājumus lietā.

⁹ Konkurences padomes Lēmumā Nr. E02-36 tika konstatēts, ka manevru darbu pakalpojumu tirgus ir atdalāms no dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojuma tirgus, 2.2. punkts, 4 lpp.

¹⁰ 29.04.2010.Sarunu protokola 5. lpp.

1.3. Naftas produktu pārkraušana un uzglabāšana

Saskaņā ar Naftimpeks Iesniegumā norādīto, tā nodarbojas ar gaišo naftas produktu pārkraušanas pakalpojumu sniegšanu Rīgas brīvostas teritorijā tranzīta kravām. Naftimpeks pieder sekojoši naftas produktu rezervuāri: trīs rezervuāri pa 11 000 m³ un divi rezervuāri pa 32 000 m³, kas ar tehnoloģiskām iekārtām savienoti ar dzelzceļa infrastruktūras objektiem un piestātņi Nr.ZO-18. Naftimpeks klienti ir naftas produktu eksporta kravu nosūtītāji, visbiežāk no Krievijas Federācijas un no Baltkrievijas. Naftas produkti, kas tiek saņemti pa dzelzceļu cisternās, tālāk tiek pārsūknēti rezervuāros un tālāk kuģos, kas šo precis nogādā gan uz Eiropas, gan ASV ostām. Saskaņā ar Naftimpeks 22.03.2010. vēstuli Naftimpeks termināls tehnoloģiski ir piemērots un paredzēts tikai gaišo naftas produktu pārkraušanai. Tumšo naftas produktu (mazuts, dažādas eļļas, nafta) pārkraušanai, būtu jāiegulda liela apjoma investīcijas, kurām pēc Naftimpeks domām nav ekonomiskā pamatojuma. Naftimpeks nepastāv aizvietojamība no piedāvājuma puses attiecībā uz tumšajiem naftas produktiem. Gaišo naftas produktu krava, kas vagoncisternās tiek saņemta Naftimpeks terminālī, ar sūkņu un pārējo tehnoloģiskā procesa posmu palīdzību tiek pārsūknēta (nolieta) no vagoncisternām uz rezervuāriem, kur tā uzglabājas līdz tiek sasniegts pietiekošs daudzums un/vai līdz brīdim, kad klienta kuģis ierodas piestātnē Nr. ZO-16/18 pakalpojumam. Naftimpeks var apkalpot kuģus tikai šajā piestātnē, jo tā termināls ir savienots ar minēto piestātņi ar 2 naftas produktu cauruļvadiem, pa kuriem arī no rezervuāriem ar sūkņu un citu iekārtu palīdzību tiek piepildīti kuģi.

Saskaņā ar Neste 13.04.2010. vēstulē Nr.AD/306/2010 sniegto informāciju, tās termināls ir paredzēts gaišo naftas produktu pārkraušanai un glabāšanai, tādējādi Neste nevar uzsākt pārkraut un uzglabāt cita veida naftas produktus, neveicot būtiskas izmaiņas un ieguldījumus jau esošajā infrastruktūrā.

Iepriekšminētais norāda, ka pastāv atšķirīgs tehnoloģiskais process gaišo un tumšo naftas produktu pārkraušanai, un, ka pārorientācija no viena produkta veida pārkraušanas uz otru, ja tā nav paredzēta būvniecības procesā, varētu veidot būtiskas barjeras ienākšanai tirgū. Galīga secinājuma izdarīšanai, vai no piedāvājuma puses gaišo naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas tirgus ir aizvietojams ar tumšo naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas tirgu, šajā lietā nav izšķirošas nozīmes, jo detalizēta izvērtēšana būtiski neietekmē tālākos secinājumus lietā. Līdz ar to trešais konkrētās preces tirgus šajā lietā ir naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas tirgus.

Saskaņā ar Statoil sniegto informāciju, tā nesniedz trešajām pusēm gaišo naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas pakalpojumu. Savukārt Neste vienlaikus ar sev nepieciešamā naftas produkta apjoma nodrošināšanu, papildus sniedz trešajām pusēm gaišo naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas pakalpojumu. Līdz ar to Neste un Naftimpeks naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas pakalpojumu tirgū ir uzskatāmi par konkurentiem.

Izvērtējot ģeogrāfisko tirgu secināms, ka, saskaņā ar Neste 13.04.2010. vēstulē Nr.AD/306/2010 sniegto informāciju, svarīgākie kritēriji, pēc kuriem kravas īpašnieks izvēlas konkrēto ostu varētu būt: ostas atrašanās vieta, pārkraušanas izmaksas, sliežu jauda, cena par termināla pakalpojumu, nosacījumi produktu pārkraušanai, termināla infrastruktūra, piestātnes dziļums, pārkraušanas ātrums un termināla kapacitāte. Naftimpeks Iesniegumā kā konkurentus norādīja Rīgas ostā – Neste, SIA „BLB Termināls”, SIA „Mantess”, SIA „Ovi”, Venstpils ostā – AS „Ventpils nafta”, arī Igaunijas un Klaipēdas ostu terminālus. Attiecībā uz iepriekš minētajiem tirgus dalībniekiem Naftimpeks 22.03.2010. vēstulē norāda, ka kravas īpašnieks/nosūtītājs vai aģents var izvēlēties to ceļu, kas atbilst tā saistībām, izmaksām, termiņiem, tādēļ naftas produktu pārkārvēju starpā valda konkurence viena reģiona ietvaros, jo atšķirīgās situācijās tie var izvēlēties kādu no pārkārvējiem minētajās ostās. Naftimpeks norāda, ka

aizvietojamība no piedāvājuma puses pastāv. Cenu atšķirība ap 0,10 USD uz tonnu var likt mainīt loģistikas ceļus un pakalpojuma sniedzējus.

Konkrētajā lietā tiek vērtēta Neste un Statoil rīcības iespējamā ietekme uz saistīto tirgu – naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas tirgu (kurā darbojas Naftimpeks), ņemot vērā, ka Neste un Statoil atrodas dominējošā stāvoklī tām piederošās privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojuma tirgū Rīgas brīvdostas teritorijā Ievērojot minēto un tālāk Lietā izdarītos secinājumus, nav nepieciešams šajā lietā precīzi definēt naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas pakalpojuma konkrēto ģeogrāfisko tirgu, tāpēc naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas pakalpojuma konkrētā ģeogrāfiskā tirgus definīcija šajā lietā tiek atstāta atklāta.

2. Dominējošais stāvoklis

Naftimpeks Iesniegumā ir norādījis, ka „(...) *Naftimpeks ir neizbēgami nepieciešams izmantot Neste un Statoil piederošo dzelzceļa infrastruktūru un Naftimpeks veido patstāvīgu pieprasījumu Neste un Statoil piederošās privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanai. Naftimpeks nav iespējams veikt savu saimniecisko darbību bez citiem tirgus dalībniekiem (Neste un Statoil) piederošās dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas.*”

Saskaņā ar Dzelzceļa likuma 1.panta 5.punktu dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojumu uz līguma pamata sniedz dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs citām personām, piešķirot tiesības izmantot dzelzceļa infrastruktūru. Dzelzceļa likuma 12.¹ panta pirmā daļa arī nosaka, ka dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs sniedz dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pamatpakalpojumus, kā arī citus pakalpojumus, kas saistīti ar piekļuvi dzelzceļa infrastruktūrai. Minētais norāda, ka Neste un Statoil kopīgi kā dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāji lemj par dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojuma sniegšanu citām personām. Ņemot vērā, ka Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūra pieder kopīgi vienādās daļās, tiem kopīgi pieder monopola tiesības uz attiecīgo infrastruktūru. Līdz ar to tirgus dalībniekiem pieder kopīga tirgus vara, kas izriet no īpašuma tiesībām uz attiecīgo dzelzceļa infrastruktūru.

Vienlaicīgi lietas izpētes brīdī Naftimpeks nav citu iespēju kā nodrošināt sava pakalpojuma sniegšanu un iespējamie alternatīvie risinājumi ilgtermiņā negarantē pakalpojuma sniegšanas nepārtrauktību šobrīd (ņemot vērā 1.1.punktā iepriekš secināto, ka Neste un Statoil privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūra Naftimpeks nav aizvietojama).

Ņemot vērā minēto Konkurences padome secina, ka Neste un Statoil kopā atrodas dominējošā stāvoklī Neste un Statoil piederošās privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojuma tirgū Rīgas brīvdostas teritorijā.

Ievērojot Neste un Statoil dominējošo stāvokli tām piederošās privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojuma tirgū Rīgas brīvdostas teritorijā, ir secināms, ka Neste un Statoil var izmantot tirgus varu augšupējā tirgū – privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojuma tirgū, ietekmējot lejupējo tirgu – manevru darbu pakalpojums, izmantojot dzelzceļa infrastruktūras tirgu, un saistīto tirgu –naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas tirgu.

3. Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā noteiktā aizlieguma iespējamais pārkāpums

Saskaņā ar Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktu, jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to

izmantot Latvijas teritorijā. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai citu netaisnīgu tirdzniecības noteikumu tieša vai netieša uzspiešana vai piemērošana.

Naftimpeks Iesniegumā un 13.01.2010. tikšanās laikā lūdza Konkurences padomi izvērtēt Neste un Statoil darbības:

- 1) par sensitīvas komercinformācijas pieprasīšanu,
- 2) par netaisnīgu dzelzceļa infrastruktūras noslodzes sadalījumu (pārvadājamo kravu apjomu sadalījums),
- 3) palielinot Naftimpeks noteiktās atlīdzības par tiem piederošās dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu.

3.1. Par sensitīvas komercinformācijas pieprasīšanu

Saskaņā ar Naftimpeks Iesniegumā norādīto informāciju, „(..) *Naftimpeks katru mēnesi saskaņo kravu apjomus. Turklāt šajā saskaņojumā tiek pieprasīts norādīt arī nosūtītāju, papildus tam, kopā ar kravu Neste un Statoil tiek iesniegta viena no dzelzceļa Preču - pavadzīmes rēķina eksemplāriem. Tādējādi, piemēram, Neste ir zināma visa sensitīvā informācija par Naftimpeks klientiem, kas var tikt negodīgi izmantota, lai piedāvātu Naftimpeks klientiem izdevīgākus noteikumus, par ko Naftimpeks ir netiešas liecības*”. Šādas netiešas liecības lietas izpētes laikā nav iesniegtas.¹¹

Savukārt Līguma 2.2.punkts nosaka (*).

Naftimpeks 22.03.2010. vēstulē norāda, ka saskaņā ar Līguma 2.2. punkta nosacījumiem un izveidojušos praksi Naftimpeks katru mēnesi iesniedz Neste un Statoil informāciju par nākamajā mēnesī pārvadāšanai pa pievadceļu nepieciešamo naftas produktu apjomu. Šajā saskaņošanas pieprasījumā tiek norādīts gan naftas produkta veids, daudzums, nosūtītājs. Naftimpeks uzskata, ka būtu jāsaskaņo tikai apjomi, nenorādot kravas nosūtītāju.

Konkurences padome secina, no Līgumā 2.2. punktā ietvertajiem nosacījumiem neizriet dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpums. Informācija ko Naftimpeks sniedz par kravas nosūtītāju, atbilstoši Līguma 2.2. punktam, ir kvalificējama kā (*). Taču vienlaikus jānorāda, ka starp tirgus dalībniekiem nav vēlama šādas sensitīvas komercinformācijas, kas nav nepieciešama pakalpojuma sniegšanai, apmaiņa.

Nemot vērā minēto, lai izvērtētu šādas informācijas norādīšanu ikmēneša saskaņojumā, nepieciešamību, Konkurences padome lūdza Naftimpeks sniegt skaidrojumu par kravas kustību Latvijas teritorijā un ar to saistīto dokumentu plūsmu Rīgas brīvdostas teritorijā Rīnūžos. Naftimpeks 22.03.2010. vēstulē sniedza atbildi, kurā ir norādīta tā kravas kustība no Krievijas – Latvijas robežas un dokumentu aprīte līdz Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūrai Rīgas brīvdostā. Turpat Naftimpeks norāda, ka „(..) *ikmēneša saskaņošanai varētu tikt iesniegts tikai plānotais apjoms tonnās un sadalījumā pa naftas produktiem, kas būtu attaisnojams ar darba plānošanu, bet dzelzceļa pavadzīmes vietā Naftimpeks vēstule ar kravas un apjomu uzskaitījumu, jeb pavadzīmes ar aizkrāsotu jeb slēptu konfidenciālo informāciju.*”

¹¹ Naftimpeks lūdza Konkurences padomi norādīt kādā formā liecība būtu sniedzama, Konkurences padome atbildes vēstulē un telefoniski norādīja par minēto kārtību. Tomēr Naftimpeks liecību, kas norāda uz klientu negodīgu pārņemšanu lietā nav sniedzis.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, Konkurences padome lūdza Statoil un Neste sniegt skaidrojumu par to, kas regulē ikmēneša saskaņojumā norādāmās informācijas saturu un vai tā ir būtiska pakalpojuma nodrošināšanā.

Atbilstoši Statoil un Neste sniegtajai informācijai¹², lai klientam tiktu piegādāta krava (vilcienu sastāvs), VAS „Latvijas dzelzceļš” katru mēnesi ir jāinformē par nākamā mēnesī paredzamo kravas apgrozījumu, kvalitāti, nosūtītāju un saņēmēju. Ņemot vērā, ka Naftimpeks izmanto Statoil un Neste piederošo dzelzceļa infrastruktūru, ir nepieciešams privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja saskaņojums par plānotās kravas apjoma pārvadāšanu. Lai Neste un Statoil no savas puses spētu nodrošināt Naftimpeks pakalpojumu, Naftimpeks ir nepieciešams norādīt mēneša kravas apgrozījumu. Savukārt kravas saņemšanas brīdī pavadzīme ir nepieciešama kā dokuments, uz kura pamata tiek sastādīts iekšējs dokuments par transportētās kravas un vagonu daudzumu, uz kura pamata mēneša beigās tiek izrakstīts rēķins Naftimpeks. Pēc iekšējā dokumenta sastādīšanas pavadzīme tiek atdota atpakaļ tās īpašniekam. Pavadzīmes vietā var būt jebkurš cits dokuments, uz kuru Neste varētu paļauties no tiesiskuma viedokļa.

Tādējādi pakalpojuma nodrošināšanai nepieciešamās informācijas apmaiņa var tikt organizēta maksimāli samazinot sensitīvās komercinformācijas izmantošanu.

Ņemot vērā šajā lietā konstatētos apstākļus, kurā Naftimpeks sniedz un Neste un Statoil pieņem šo informāciju, secināms, ka informācijas apmaiņas process nav vērtējams kā dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

Līdz ar to Statoil un Neste darbībās, saņemot Naftimpeks sniegto informāciju, nav saskatāmas Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā noteiktā pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes.

3.2. par netaisnīgu dzelzceļa infrastruktūras noslodzes sadalījumu (pārvadājamo kravu apjomu sadalījums).

Saskaņā ar VAS „Latvijas dzelzceļš” 17.03.2010. vēstuli Nr.VL-7/182 privātās lietošanas infrastruktūras jaudas sadali un lietošanas noteikumus nosaka attiecīgās privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītājs vai īpašnieks.

Naftimpeks Iesniegumā norādīja, ka Līguma nosacījumi satur Neste un Statoil uzspiestus noteikumus, kas ierobežo Naftimpeks saimniecisko darbību, jo Līguma nosacījumi paredz iespēju Statoil un Neste atteikties Naftimpeks saskaņojumu par tam piederošās kravas pārvadāšanu. Lietas izpētes laikā netika iesniegti pierādījumi, ka faktiski Naftimpeks būtu liegta tā kravu pārvadāšana izmantojot Statoil un Neste dzelzceļa infrastruktūru. Tieši pretēji, Lietā tika konstatēts, ka faktiski Naftimpeks pārvadā lielāku kravas daudzumu nekā Neste un Statoil kopā, proti, Naftimpeks kravu apgrozījums 2008.gadā veido (*) % un 2009.gadā (*) % no kopējā kravu apgrozījuma.

Līguma 1.2. punkts nosaka: (*).

Saskaņā ar VAS „Latvijas Dzelzceļš” 2002.gada 14.novembra vēstuli Nr.D-7/1529, kurā ir norādīts, ka VAS „Latvijas dzelzceļš” 17.07.2002. saņēma saskaņošanai projekta darbu „Naftas termināla „Naftimpeks” dzelzceļa darbības modelēšanu saistībā ar terminālu „Statoil-Neste” darbību” un 23.07.2002. saskaņoja to, ņemot vērā, ka kravu plūsmu apgrozījums caur staciju „Ziemeļblāzma” sadalās sekojoši: 1) pēc pirmās kārtas – Statoil/Neste termināliem kravas apgrozījums (kvota) sastāda (*) tonnas gadā, Naftimpeks terminālam kravas apgrozījums (kvota) sastāda (*) tonnas gadā; 2) pēc otrās kārtas [izpildīta] - Statoil/Neste termināliem kravas apgrozījums (kvota) sastāda (*) tonnas gadā, Naftimpeks terminālam kravas apgrozījums (kvota) sastāda (*) tonnas gadā. Summārais kravas apgrozījums caur staciju „Ziemeļblāzma” pēc pirmās kārtas ir

¹² Statoil 29.04.2010. Sarunu protokols, Neste 27.05.2010. Sarunu protokols

(*) tonnas gadā un pēc otrās kārtas ir (*) tonnas gadā. Savukārt VAS „Latvijas Dzelzceļš” 26.02.2008. vēstulē Nr. DI-7/74, ko Naftimpeks ir pievienojis Iesniegumam, norādīts, ka pašlaik Ziemeļblāzmas stacija spēj nodrošināt (*) tonnas naftas produktu pārvadāšanu gadā uz/no Neste, Statoil un Naftimpeks termināliem.

Izvērtējot minēto, Konkurences padome secina, ka jau Līgumā ir paredzēts, ka salīdzinoši ar Neste un Statoil kopīgi noteiktajām kvotām (pārvadājamo apjomu daudzums), Naftimpeks ir paredzēts lielāks kvotu daudzums. Šī Lēmuma 1.1.punktā minētie Statoil, Neste un Naftimpeks kravu apgrozījumi norāda, ka Naftimpeks arī faktiski pārvadā lielākus naftas produktu apjomus nekā noteikts Līgumā un to pieļauj arī Līguma 2.4. punktā ietvertais nosacījums (*).

Konkurences padome secina, ka no tās rīcībā esošās informācijas neizriet, ka Naftimpeks faktiski būtu ierobežots pārvadāt tā paredzētās kravas. Līguma nosacījumi, Neste un Statoil kā dzelzceļa infrastruktūras īpašniekiem, paturot tiesības nodrošināt sev nepieciešamās kravas apgrozījumu, paši par sevi nesatur dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumu.

Līdz ar to Statoil un Neste darbībās līgumā ar Naftimpeks ietverot nosacījumu par dzelzceļa infrastruktūras jaudas sadalījumu (arī izvērtējot faktiskos apstākļus) nav saskatāmas Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā noteiktā pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes.

3.3. Naftimpeks Līgumā noteiktās atlīdzības par Neste un Statoil piederošās dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas palielināšanu.

Naftimpeks 31.08.2009. saņēma Neste un Statoil vēstuli Nr.AD/1196/09 „Par izmaiņām 2003.gada 22.janvāra līgumā par dzelzceļa pievedceļu izmantošanu noteiktajā atlīdzībā”. Šajā vēstulē sākot ar 01.10.2009. tika noteikta jauna paaugstināta atlīdzība par Neste un Statoil sniegtajiem pakalpojumiem. Atlīdzības paaugstinājums ir 17,78 % apmērā.

Konkurences padome izvērtēja atlīdzības apmēra, kas tika piemērots sākot ar 01.10.2009, noteikšanas pamatojumu, Konkurences padome izvērtēja tarifā ietverto izmaksu atbilstību 2008.gadā un 2009.gadā Statoil un Neste faktiskajām izmaksām, par katru tarifā ietverto izmaksu pozīciju.

3.3.1. Saskaņā ar Statoil norādīto¹³ Līgumā noteiktā atlīdzība ietver maksu par Līguma noteikto priekšmetu – dzelzceļa infrastruktūras izmantošana un lokomotīves izmantošana. 2006.gadā Neste un Statoil uzsāka arī manevru pakalpojumu sniegšanu. Taču ar Naftimpeks papildus jau esošajam Līgumam, līgums par manevru darbu sniegšanu netika noslēgts. Rezultātā Neste un Statoil manevru darbus sniedz tā paša Līguma ietvaros, un, līdz ar to Neste un Statoil palielinājās pakalpojuma sniegšanas izmaksas. 2009.gadā Statoil un Neste konstatēja, ka, Līgumā Naftimpeks noteiktā atlīdzība nesedz pakalpojuma izmaksas. Tādēļ Neste un Statoil izmantoja līgumā paredzēto iespēju par atlīdzības paaugstināšanu ar 01.10.2009.

Statoil 01.04.2010. iesniedza Konkurences padomei „*Pakalpojuma izmaksu aprēķinu*”, kurā ir iekļautas atbilstošās izmaksas, kas veidojas Statoil un Neste nodrošinot pakalpojumu Naftimpeks un tajā ietilpst: 1) dzelzceļa pievedceļu izmantošana, 2) lokomotīves izmantošana (bez personāla), 3) manevru darbu veikšana,

¹³ Statoil 29.04.2010. Sarunu protokols, Statoil 01.04.2010. vēstule Nr.CS03120/19

kas ietver lokomotīves mašīnista, vagonu sastādītāju darba nodrošināšanu, kā arī lokomotīves degvielas nodrošināšanu, 4) dispečera pakalpojuma nodrošināšana (turpmāk tekstā – kompleksais pakalpojums).

29.04.2010. Konkurences padomes telpās notika pārrunas ar Statoil, kuru laikā tika identificētas nepilnības Statoil iesniegtajā *Pakalpojuma izmaksu aprēķinā*.¹⁴ Vienlaikus Konkurences padome lūdza Statoil norādīt – kuram no abiem tirgus dalībniekiem veidojas konkrētās izmaksas (kurš norēķinās ar piegādātājiem, bet kuri ir savstarpējie norēķini), kādā veidā Statoil un Neste nodala, kādā apmērā *Pakalpojumu izmaksu aprēķinā* ietvertās izmaksas attiecināmas uz Naftimpeks kā uz pakalpojuma saņēmēju, kā arī sniegt pamatotu viedokli attiecībā uz tarifa noteikšanu, ņemot vērā kopīgo kravu apgrozījumu gadā.

Ņemot vērā 29.04.2010. tikšanās laikā identificētos jautājumus, Statoil 11.06.2010. iesniedza precizētu „*Pakalpojuma izmaksu aprēķinu*” par Naftimpeks piemērojamo tarifu, kurā ir aprēķināts tarifs gan gadījumā, ja Naftimpeks tiek sniegts kompleksais pakalpojums, gan, ja tiek nodrošināta tikai dzelzceļa infrastruktūras un lokomotīves izmantošana. Tomēr ievērojot, ka Naftimpeks faktiski tiek sniegts pakalpojums, kurš aptver dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu, lokomotīves izmantošanu, kā arī manevru darbu veikšanu (kompleksais pakalpojums), Konkurences padome izvērtēja kompleksā pakalpojuma izmaksas un Naftimpeks piemērotā tarifa samērīgumu.

Ņemot vērā, ka dzelzceļa infrastruktūra ir Statoil un Neste kopīpašums, pakalpojumu Statoil un Neste sniedz kopīgi un pakalpojuma tarifs veidojas no abu tirgus dalībnieku izmaksām, Neste 01.07.2010. vēstulē Nr.AD 492/2010 apstiprināja, ka Statoil 11.06.2010. vēstulē norādītajā „*Pakalpojuma izmaksu aprēķinā*” ietvertās Neste izmaksas un izmaksu dališanas principi ir saskaņoti ar Neste, un ir pamatotas ar Neste izmaksām.

Statoil 16.08.2010. un Neste 19.08.2010. iesniedza Konkurences padomē dokumentus, kas pamato tarifa aprēķinā iekļautās izmaksas (piegādātāju un pakalpojumu sniedzēju izrakstītus rēķinus, izdrukas no iekšējās dokumentu uzskaites sistēmas).

Statoil un Neste 31.08.2010. iesniedza Konkurences padomē atkārtoti precizētu tarifa aprēķinu, kurā ir norādītas sākotnēji (11.06.2010.) Konkurences padomē iesniegtās tarifa aplēses un izmaksu summas, kas ir pamatotas ar Statoil un Neste iepriekš iesniegtajiem dokumentiem. Neste 01.09.2010. iesniedza Konkurences padomē papildus precizējošu informāciju par Neste izmaksu pamatojošiem dokumentiem. Tādējādi Konkurences padome uzskata, ka Neste un Statoil sniegtā kompleksā pakalpojuma tarifa pamatotību, salīdzinot ar šī pakalpojuma izmaksām, ir izvērtējama, ņemot vērā 31.08.2010. iesniegtos aprēķinus. Minētie aprēķini ir parādīti šī Lēmuma tabulā Nr.1

¹⁴ 29.04.2010. Sarunu protokols 6. lpp.

Neste un Statoil norādītās pamatotās izmaksas un atbilstoši tām aprēķinātais tarifs pa izmaksu veidiem, ievērojot kopējo kravas apgrozījumu (*)

Statoil un Neste iepriekšminētajās vēstulēs attiecībā uz tarifa aprēķinā ietvertajām izmaksu pozīcijām un to aprēķināšanas, kā arī izmaksu attiecināšanas metodēm ir sniegusi šādu pamatojumu:

- Pusēm [Statoil, Neste, Naftimpeks] jāsedz ar dzelzceļa infrastruktūras uzturēšanu saistītie izdevumi proporcionāli lietošanas apjomam, t.i. kravu apgrozījumam. Jebkāda cita pieeja nozīmētu radīt situāciju, kurā infrastruktūras īpašnieku īpašuma tiesības tiek ierobežotas par labu trešajai personai, kas gūst labumu no infrastruktūras īpašnieku veiktajām investīcijām, nedaloties visās to izmaksās un riskā, un tādējādi nostāda infrastruktūras īpašniekus neizdevīgākā konkurences situācijā. Līdz ar to tarifs ir aprēķināts ņemot vērā faktisko kravas apgrozījumu 2008.gadā un 2009.gadā kopā visām pusēm (Neste, Statoil, Naftimpeks) un Neste un Statoil izmaksas.

- (*)

3.3.2. Konkurences padome, pamatojoties uz Neste un Statoil sniegto informāciju, pārbaudīja tarifa aprēķinā iekļauto izmaksu apjomu - pārliecinājās par iesniegto izmaksu attaisnojošo dokumentu atbilstību noslēgtajiem līgumiem, kā arī pēc būtības to atbilstību kompleksā pakalpojuma sniegšanai, izvērtēja izmaksu attiecināšanas principus tajās netiešo izmaksu pozīcijās, kur nav noslēgti līgumi ar izpildītājiem, bet tās ir noteiktas kā daļa no kopējām Neste un Statoil atbilstošajām izmaksām. Atsevišķās izmaksu pozīcijās, ņemot vērā zemāk norādīto pamatojumu, Konkurences padome veica korekcijas.

Neste un Statoil kompleksā pakalpojuma izmaksas LVL, ņemot vērā kopīgo kravas apgrozījumu un izmaksu pamatojošos dokumentus (*)

Pārbaudot izmaksu atbilstību tarifa aprēķinā norādītajām izmaksām, Konkurences padome ņēma vērā sekojošus apsvērumus, kā arī veica sekojošas korekcijas aprēķinos:

- Ievērojot Statoil un Neste sniegto skaidrojumu, Konkurences padome secina, ka pie esošajiem naftas produktu apgrozījuma apjomiem 2008.gadā un 2009.gadā ir pieļaujams norādītais tarifa aprēķins. Tādējādi katrs Statoil un Neste dzelzceļa infrastruktūras izmantotājs sedz izmaksas proporcionāli kravas apgrozījuma apjomam.

- Statoil un Neste ir pamatojuši (*) un (*) izmaksu sadalījumu. (*) izmaksu attiecināšanas metode neliecina par būtisku nesakritību starp sniegto pakalpojumu un tā (*) nepieciešamajiem resursiem. Uz (*) un (*) attiecinātās izmaksas nav vērtējamas kā pārmērīgas un konkrētajos lietās apstākļos piemērotā izmaksu attiecināšanas metode nenorāda uz dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.

- Izmaksu veidos (*) iekļauto izmaksu sākotnējais sedzējs ir (*), tādēļ Konkurences padome ņēma vērā (*) iesniegtos apmaksātos rēķinus par veiktajiem pakalpojumiem un tās norādītās izmaksas šajās pozīcijās. (*) izmaksas tiek summētas kopā no faktiski esošajām (ar izmaksu attaisnojošiem dokumentiem apliecinātajām izmaksām 2008. un 2009.gadā), jo pārbaudot tarifa atbilstību izmaksām, kas veidojas no

pakalpojuma sniegšanas, Konkurences padome balstījās uz faktiskajām izmaksām 2008. un 2009.gadā.

- (*) Par 2009.gadu Konkurences padome ņēma vērā Neste un Statoil iesniegtos (*) izrakstītos rēķinus katram atsevišķi un Neste 01.09.2010. papildus iesniegtos rēķinus, un kas ir attiecināmi uz (*).

3.3.3. Konkurences padome veica aprēķinu par pakalpojuma izmaksām, kas attiecināmas uz Naftimpeks, ievērojot tā naftas produktu apgrozījumu proporciju pret kopējo naftas produktu apgrozījumu – 2009.gadā (*) % (kopīgais apgrozījums (*) tonnas, no tām Naftimpeks (*) tonnas) un 2008.gadā (*) % (kopīgais apgrozījums (*) tonnas, no tām Naftimpeks (*) tonnas), kas attēlots tabulā Nr.3.

Tabula Nr.3

Neste un Statoil kompleksā pakalpojuma izmaksas, ņemot vērā Naftimpeks kravas apgrozījumu (*)

Ņemot vērā uz Naftimpeks attiecināmās izmaksas, Konkurences padome veica aprēķinus un novērtēja tarifa atbilstību, ievērojot Neste un Statoil izmaksas un Naftimpeks naftas produktu apgrozījumu, kas attēlots tabulā Nr.4.

Tabula Nr.4

Statoil un Neste sniegtā pakalpojuma izmaksas uz 1 tonnu, ņemot vērā Naftimpeks kravas apgrozījumu gadā, USD/tonnu (*)

Konkurences padome, izvērtējot tās rīcībā esošo informāciju secina, ka Statoil un Neste kopš 2009.gada 1.oktobra Naftimpeks piemērotais tarifs (*) USD par tonnu pie apjoma virs (*) tonnas mēnesī (šādu tarifu piemēroja Naftimpeks, kurš aprēķināts ņemot vērā tā 2009.gada apjomu, proti (*) / 12 mēnešiem = (*) tonnas mēnesī) lietas izpētes periodā nav vērtējams kā pārmērīgs – faktiski tas sedz izmaksas un nodrošina minimālu peļņu ((*) % vai (*)USD par tonnu).

Ņemot vērā Statoil un Neste sniegtos izmaksu pamatojošos dokumentus, konstatējams, ka kompleksā pakalpojuma kopīgās izmaksas (šī Lēmuma tabula Nr.3) 2009.gadā salīdzinoši ar 2008.gadu ir pieaugušas vairāk kā par 20 %. Tādējādi ir secināms, ka Naftimpeks noteiktās atlīdzības paaugstinājums par Statoil un Neste sniegtajiem pakalpojumiem ir vērtējams kā pamatots.

Konkurences padome, izvērtējot tās rīcībā esošo informāciju secina, ka Statoil un Neste darbībās, nosakot Naftimpeks paaugstinātu atlīdzību par tam sniegtajiem pakalpojumiem, nav saskatāms Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punkta noteiktā pārkāpuma tiesiskais sastāvs.

4. Procesa dalībnieku sniegtie viedokļi

4.1. Statoil un Neste 27.09.2010. vēstulē Nr.AD 661/2010 un 01.11.2010. vēstulē Nr.A-17-2010 sniegtie viedokļi:

1) „Neste un Statoil uzskata, ka lietā esošā informācija nedod pamatu izdarīt secinājumu, ka Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūra nav aizvietojama. (..) Lietā nav ņemts vērā tas, ka Neste un Statoil nav ieguvusi dzelzceļa infrastruktūru no valsts vai

pašvaldības. Dzelzceļa infrastruktūras izbūvi nav finansējusi ne valsts, ne pašvaldība. Neste un Statoil ir izbūvējusi dzelzceļa infrastruktūru, investējot savus līdzekļus.”

Konkrētajā lietā ir vērtēts, vai infrastruktūra ir aizvietoājama vai nav. Konkurences padome ir secinājusi ka infrastruktūra nav aizvietoājama. Arguments, ka infrastruktūra ir izbūvēta investējot savus līdzekļus nemaina iepriekš minēto secinājumu.

2) *„Neste un Statoil piekrīt, ka Naftimpeks” šobrīd ir nepieciešama dzelzceļa infrastruktūra, lai veiktu gaišo naftas produktu pārkraušanu Rīgas brīvostas teritorijā. Tomēr Neste un Statoil nevar piekrist tam, ka nav iespējama Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūras aizstāšana.”* (..) *„Lietā nav gūti pierādījumi tam, ka Rīgas brīvostas teritorijā vēl vienas dzelzceļa infrastruktūras izbūve, kas nodrošinātu piekļuvi Naftas terminālim, ir ekonomiski nerealizējams pasākums.”*

Izvērtējot aizvietojamības iespējas, protams, ir jāņem vērā ekonomiskie apsvērumi (Naftimpeks izmaksas, to atgūšanas iespējas kā arī ietekme uz Naftimpeks produkta cenu, izbūvējot jaunu dzelzceļa infrastruktūru), tomēr šajā lietā tas nav noteicošais faktors. Lietā tika pieprasīta un saņemta informācija no Rīgas brīvostas pārvaldes un VAS „Latvijas Dzelzceļš” par iespējām būvēt jaunu dzelzceļa infrastruktūru, kas nodrošinātu Naftimpeks alternatīvu iespēju, neizmantojot Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūru, nogādāt kravu naftas produktu terminālī. Izvērtējot VAS „Latvijas Dzelzceļš” un Rīgas brīvostas pārvaldes sniegto informāciju, netika gūts apstiprinājums, ka šāds projekts ir realizējams arī faktiski (dabā).

3) *„(..) no SIA „Alpha Ekspres” 30.08.2010. vēstules Nr.05/43 izriet, ka tā nevēlas nodrošināt Naftimpeks dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu un manevru darbu pakalpojumu sniegšanu galvenokārt ekonomisku apsvērumu dēļ. Neste un Statoil piekrīt, ka šādu pakalpojumu sniegšana vēl kādam komersantam var radīt Alpha Ekspres neērtības un prasīt papildus darbu, lai nodrošinātu koordinētu un drošu dzelzceļa infrastruktūras izmantošanu, kā arī saprot to, ka Alpha Ekspres nav gatava sniegt šos pakalpojumus Naftimpeks par tik zemu atlīdzību, kā to šobrīd dara Neste un Statoil. Tomēr, ņemot vērā Eiropas Savienības tiesu praksi, šādi apsvērumi nevar kalpot tam, lai secinātu, ka Alpha Ekspres dzelzceļa infrastruktūra nav uzskatāma par potenciālu Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūras aizvietotāju.”*

Konkurences padome ir izvērtējusi visus lietā esošos pierādījumus kopsakarā. Lietā esošie pierādījumi - sk. Alpha Ekspres, VAS „Latvijas Dzelzceļš” sniegtā informācija, kas atspoguļota šā lēmuma 1.1. punktā, Naftimpeks naftas produktu kravas apgrozījums (sk. šā lēmuma 1.1. punkts) norāda, ka nav pamata uzskatīt, ka Alpha Ekspres būtu spējīga sniegt Naftimpeks dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas pakalpojumu. Ievērojot minēto, kā arī to, ka pakalpojuma sniegšanas un konkurences apstākļi būtu atšķirīgi, gadījumā, ja vienošanās būtu jāpanāk starp Alpha Ekspres, Statoil, Neste un Naftimpeks, Konkurences padome ir secinājusi, ka Alpha Ekspres dzelzceļa infrastruktūra Naftimpeks gadījumā nav aizvietoājama ar Neste un Statoil privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūru.

4) *„Neste un Statoil vēlas atkārtoti vērst Konkurences padomes uzmanību uz to, ka no ES tiesu prakses izriet, ka nav nepieciešams, lai aizstājējs būtu jau pastāvošs un pieejams konkrētajā brīdī. Pietiek konstatēt, ka tāds potenciāli ir iespējams, izmantojot jebkādas saprātīgus līdzekļus”. (..) Ievērojot ES tiesu praksi, tas vien, ka Naftimpeks sava dzelzceļa infrastruktūras izbūvei ir jāievēro tiesību aktos noteiktā kārtība, kas prasa zināmu laiku un resursus projekta realizācijai, nenozīmē, ka jaunas dzelzceļa infrastruktūras izbūve nav uzskatāma par esošās infrastruktūras potenciālu aizstājēju.*

Tiesību aktos noteiktās kārtības ievērošanu nevar uzskatīt par ko tādu, kas pārsniedz „saprātīgu līdzekļu izmantošanu. (...) Protams, lai izbūvētu dzelzceļa infrastruktūru šajā teritorijā, būtu jāievēro vispāršaistošo tiesību akti, kas attiecas uz ikvienu šāda veida būvprojektu, tai skaitā būtu jāsaņem kompetento iestāžu novērtējumi un atļaujas. Tomēr nepieciešamība ievērot tiesību aktos noteikto vispāršaistošo kārtību būvniecības projektu realizēšanai nevar tikt uzskatīta par šķērslī šādas infrastruktūras izbūvei. Arī Neste un Statoil ieguldīja ievērojamus naudas līdzekļus, kā arī cilvēkresursus, lai izstrādātu nepieciešamo dzelzceļa infrastruktūras projektu, saņemtu visas nepieciešamās atļaujas un saskaņojumus.”

Konkurences padome norāda, ka katra lieta tiek izvērtēta ievērojot katras lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus.

Saskaņā ar konkurences tiesībām, nosakot konkrēto tirgu, tiek vērtētas arī barjeras ienākšanai konkrētajā tirgū, tai skaitā barjeras, ko veido administratīvo prasību izpilde, tie var būt arī ekoloģiskie ierobežojumi (dažādu vides aizsardzības institūciju noteiktie aizliegumi). Šajā konkrētajā gadījumā bažas par šāda projekta realizāciju izraisa fakts, ka Rīgas brīvdostas pārvalde, kas ir konkrētās teritorijas pārvaldītājs ir norādījusi, ka lai vispār varētu spriest par šāda projekta realizāciju ir nepieciešama priekšprojekta izpēte un dažādu administratīvo prasību izpilde. Bez tam ir jāņem vērā apstākļi, ka teritorija, kuru Statoil un Neste ir norādījušas kā iespējamo dzelzceļa infrastruktūras būvniecības vietu, robežojas ar „Vecdaugavas” dabas liegumu. „Vecdaugavas” dabas liegums ir īpaši aizsargājamā dabas teritorija, kura ir iekļauta Natura 2000 sarakstā. Minētais Konkurences padomes izpratnē nozīmē, ka pastāv iespēja, ka šāda projekta realizēšanai ir būtiski šķēršļi tieši no administratīvo prasību un vides aizsardzības viedokļa. Konkurences padomes uzskata, ka konkrētās lietas ietvaros, lai varētu izvērtēt vai jauna dzelzceļa infrastruktūras būvniecība ir uzskatāma par Neste un Statoil dzelzceļa infrastruktūras aizvietotāju ir jābūt visu atbildīgo institūciju atļaujām un novērtējumiem (zināmi zemes īpašuma lietošanas nosacījumi, atbildīgo vides aizsardzības institūciju atzinumi, u.c.), no kuriem izriet, ka šāds projekts ir realizējams (t.sk. par šāda projekta kopējo ietekmi uz vidi) un attiecīgi tālāk šī aizvietojamība tiktu vērtēta ņemot vērā izvirzītos nosacījumus un ekonomiskos apsvērumus, sekojoši būtu pamatota diskusija par „saprātīgu līdzekļu izmantošanu”.

Konkurences padome apzinās Statoil un Neste veikto ieguldījumu tās infrastruktūras Rīgas brīvdostas teritorijā attīstībā un attiecīgi arī ir norādījusi, ka ir pašsaprotamas to tiesības saņemt atbilstošu atlīdzību, lai būtu pamatota interese sniegt šādu pakalpojumu.

Kā izriet no dokumentācijas, ko ir iesūtījusi Neste un Statoil¹⁵, par plānoto naftas produktu uzglabāšanas tvertņu būvniecību, šie projekti tiek attīstīti tam paredzētajās teritorijās. Pretēja situācija ir ar Statoil un Neste norādīto teritoriju dzelzceļa infrastruktūras uz Naftimpeks termināli izbūvei – Konkurences padomes rīcībā nav informācijas, kas apstiprinātu, ka šī teritorija ir paredzēta dzelzceļa infrastruktūras būvniecībai.

4.2. Naftimpeks 29.09.2010. vēstulē sniegtais viedoklis.

1) „(...) Naftimpeks uzskata, ka Konkurences padomes Izpilddirekcija nav veikusi pietiekamu Naftimpeks iesniegumos minēto apstākļu pārbaudi, nav pārbaudīti Neste elektroniskie dati nesēji (kur būtu iespējams redzēt, vai Naftimpeks sniegtā informācija par kravu piegādātājiem un apjomiem netiek negodīgi izmantota Neste naftas produktu

¹⁵ Statoil un Neste 12.11.2010. vēstule

vairumtirdzniecības biznesā, pārsūtot to citām personām), tāpat netika izmantota iespēja intervēt lieciniekus, uz kuriem norādīja Naftimpeks.(..)”

Konkurences padome norāda, ka lietas izpētes laikā (no 04.01.2010., kad Naftimpeks iesniedza iesniegumu Konkurences padomē līdz 25.11.2010., kad Konkurences pieņēma lēmumu šajā lietā) Naftimpeks vairākkārtīgi nav sniedzis atbildes pēc būtības uz Konkurences padomes pieprasīto informāciju par Naftimpeks norādītajām Neste darbībām (Konkurences padomes un Naftimpeks pārstāvju 13.01.2010. sarunu protokols, Konkurences padomes 16.03.2010. informācijas pieprasījums Nr.568, Konkurences padomes 18.06.2010. informācijas pieprasījums Nr.1316).

Konkurences padomes Izpilddirekcija lietas izpētē piemēro tās izmeklēšanas metodes, kas ir samērīgas, lietderīgas un efektīvas lietas objektīvo apstākļu konstatēšanai un izvērtēšanai.

Naftimpeks viedoklis ir nepamatots, ievērojot Administratīvā procesa likuma 59.panta ceturto daļu, kas nosaka, ka procesa dalībniekam ir pienākums iesniegt pierādījumus, kas ir viņa rīcībā, un paziņot iestādei par faktiem, kas viņam ir zināmi un konkrētajā lietā varētu būt būtiski.

Konkurences padome Lietā ir secinājusi, ka Neste informācija par plānoto un faktisko preču kustību ir nepieciešama pakalpojuma sniegšanai. Tai pat laikā Neste ir norādījusi, ka dokuments, kurā šī informācija ir atspoguļota, nav jābūt noteiktas formas. Konkurences padome Lietā ir secinājusi, ka Naftimpeks ir iespējas pakalpojuma sniegšanai nepieciešamo informāciju nodot maksimāli samazinot komercinformācijas izpaušanu. Lietā ir konstatēts, ka Naftimpeks nav veicis attiecīgās darbības. Tā pat Naftimpeks nav iesniedzis faktus, kas liecinātu, ka Neste nodotā informāciju tiktu izmantota prettiesiskiem mērķiem, kā rezultātā ir ietekmēta Naftimpeks konkurētspēja (papildus argumentāciju sk. šā lēmuma 4.3. punkta 2)apakšpunktā). Līdz ar to, Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 3. un 4.punktā minēto darbību veikšanai Lietas izpētes laikā nebija objektīva un tiesiska pamata.

2) „(..) Iepazīstoties ar Konkurences padomes 17.09.2010. vēstuli un ar lietas materiāliem, Naftimpeks secināja, ka Izpilddirekcija informāciju par tarifa pamatoību ir pieprasījuši tikai no iespējamiem pārkāpējiem – Neste, Statoil, bet ne no trešajām personām – darbiniekiem, Valsts ieņēmuma dienesta, pakalpojumu sniedzējiem u.tml. Tā kā iespējamie pārkāpēji atrodas dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū, tad tiem nav ekonomiskās motivācijas pazemināt savas izmaksas un iepirkt pakalpojumus, darbus un materiālus par iespējamām zemākajām cenām. Minētais, iespējams, ir novedis pie tā, ka izdevumu daļu veidojošās pozīcijas ir sadārdzinātas salīdzinājumā ar tirgū esošajām cenām, ko maksā citi tirgus dalībnieki par tādu pašu pakalpojumu, darbu. Naftimpeks uzskata, ka Izpilddirekcijai bija jāveic salīdzinošā analīze, pieprasot informāciju no paša Naftimpeks, no citiem naftas produktu pārkāvējiem un/vai privātā dzelzceļa infrastruktūras īpašniekiem ostās.(..)”

Attiecībā uz netaisnīgi augtas (pārmērīgas) cenas noteikšanu Eiropas Kopienas tiesa spriedumā lietā *United Brands v. Commission* ir atzinusi, ka cenas nesamērība var tikt konstatēta, salīdzinot to ar pakalpojuma faktiskajām izmaksām. Gadījumā, ja pakalpojuma cena neatbilst faktiskajām izmaksām, ir jānoskaidro vai cena ir pati par sevi netaisnīga vai arī salīdzinot ar citu tirgus dalībnieku sniegtajiem pakalpojumiem.¹⁶

Kā izriet no Eiropas Kopienas tiesas un Eiropas Komisijas prakses, tirgus dalībnieku noteiktā pakalpojuma cena ar citu tirgus dalībnieku noteiktajām cenām ir

¹⁶ 14.02.1978. spriedums lietā 27/26 *United Brands v. Commission* [1978] ECR, Recueil, 207 lpp., 250-252.punkts

salīdzināma un cenas taisnīgums saistībā ar sniegtā pakalpojuma ekonomisko vērtību ir izvērtējams tajos gadījumos, kad noteiktā cena neatbilst faktiskajām izmaksām.

Ievērojot noteikto praksi, Konkurences padome izvērtējot izmaksas, kas veidojas Neste un Statoil no konkrēta pakalpojuma sniegšanas, ir balstījusies uz izmaksu pamatojošiem dokumentiem. Izvērtējot šos dokumentus, tika konstatēts, ka Neste un Statoil sniegtā pakalpojuma cena atbilst izmaksām. Lieta vērtētās izmaksu pozīcijas nav uzskatāmas par nesamērīgām, ievērojot sniegtā pakalpojuma saturu. Līdz ar to Naftimpeks argumenti nav pamatoti.

Konkurences padome norāda, ka Naftimpeks ir konkrētā administratīvā procesa dalībnieks, kas saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 59.panta ceturto daļu administratīvā procesa dalībniekam ir pienākums iesniegt pierādījumus, kas ir viņa rīcība, un paziņot iestādei par faktiem, kas viņam ir zināmi un konkrētajā lietā var būt būtiski. Līdz ar to Naftimpeks ir pienākums bez Konkurences padomes uzaicinājuma iesniegt tā rīcībā esošo informāciju un arguments, ka Konkurences padome nav pieprasījusi tam informāciju, nav pamatots.

3) „(..) No Konkurences padomes vēstules ir redzams, ka iespējamie pārkāpēji jau 2010.gada aprīļa sākumā ir iesnieguši Izpilddirekcijā „Pakalpojuma izmaksu aprēķinu”, kas acīmredzot nav bijis pamatots, jo gan 2010. gada jūnijā, gan augustā, vēl arī septembrī ir sniegti pamatojošie dokumenti. Mūsuprāt, tas nozīmē, ka ne uz aprīļa mēnesi, ne uz 2009.gada augustu nekādu pamatojošu aprēķinu vai dokumentu nav bijis. Tas nozīmē, ka ir noticis pārkāpums, jo noteiktais tarifs nav pamatots uz ekonomiskiem aprēķiniem, kā to norāda arī paši iespējamie pārkāpēji savās atbildēs Izpilddirekcijai. Izpilddirekcija nav pārbaudījusi arī tarifa, kas tika piemērots līdz 2009.gada 1.oktobrim, pamatotību.”

Konkurences padome norāda, ka no Naftimpeks Iesniegumā minētā, kā arī no 13.01.2010. Sarunu protokola skaidri un nepārprotami izriet Naftimpeks lūgums Konkurences padomei izvērtēt Neste un Statoil tarifu, kurš Naftimpeks tiek piemērots sākot ar 01.10.2009. Tarifu, kurš tika piemērots līdz 01.10.2009. Naftimpeks uzskata par atbilstošu izmaksām.¹⁷ Tādējādi Naftimpeks iebildums ir noraidāms, pirmkārt, kā neatbilstošs Iesniegumā izteiktajam lūgumam.

Izvērtējot Statoil un Neste tarifā, kurš tika piemērots no 01.10.2009. iekļautās izmaksas, Konkurences padome veica arī 2008.gada tarifā iekļauto izmaksu analīzi. Līdz ar to saistībā ar Naftimpeks 29.09.2010. vēstulē izteiktajām bažām par tarifa pamatotību, Konkurences padome norāda, ka saskaņā ar tās veiktajiem aprēķiniem Naftimpeks 2009. gadā vidēji ir maksājis (*) USD par tonnu (*). Ievērojot Konkurences padomes veiktos aprēķinus un Naftimpeks pārvadātās kravas proporciju pret kopējo pārvadātās kravas apgrozījumu, vidēji 2009.gadā Naftimpeks piemērotais tarifs par 1 pārvadāto naftas produktu tonnu nesedza Statoil un Neste atbilstošās izmaksas (proti izmaksas, kas ir attiecināmas uz Naftimpeks proporcionāli tā kravas apgrozījumam), savukārt 2008.gadā piemērotais tarifs (*) USD par tonnu (ja tiek pārvadāta krava vairāk nekā (*) tonnas gadā) ir nedaudz pārsniedzis atbilstošās izmaksas uz 1 pārvadāto naftas produktu tonnu un nodrošinājis minimālu peļņu (*) % apmērā.

¹⁷ Naftimpeks Iesniegumā minētais „(..) 2009.gada 31.augustā Naftimpeks saņēma vēstuli Nr.AD/1196/09 „Par izmaiņām 2003.gada 22.janvāra līgumā par dzelzceļa pievedceļu izmantošanu noteiktajā atbildībā”. Šajā vēstulē abi dzelzceļa infrastruktūras īpašnieki vienpersoniski paziņo, ka sākot ar 2009.gada 1.oktobri tiek noteikta jauna paaugstināta atbildība par Neste un Statoil sniegtajiem pakalpojumiem. Atlīdzības pakalpojums ir nesamērīgs, netaisnīgs un ekonomiski nepamatots un tādējādi satur dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pazīmes (..)” un 13.01.2010 Sarunu protokolā fiksētais „(..) Jau iepriekš 2007.gadā [01.09.2007.] bija maksas paaugstināšana,, kurai Naftimpeks piekrita kā pamatotai, jo valstī palielinājās inflācija, tika palielinātas darbiniekiem algas u.c.(..)”

Atbilstoši Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktam, dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai citu netaisnīgu tirdzniecības noteikumu tieša vai netieša uzspiešana vai piemērošana. Konkurences padome, pārbaudot 2008.gadā un 2009.gadā spēkā esošos tarifos iekļautās izmaksas, konstatēja, ka piemērotie tarifi nav nesamērīgi ar atbilstošajām izmaksām un līdz ar to nav vērtējami kā netaisnīgi.

Ņemot vērā minēto Naftimpeks iebildums ir noraidāms, jo tas ir pretrunā lietā iegūtajiem tiešajiem pierādījumiem (izmaksas un aprēķini).

4) „(..) Konkurences padome nepareizi ir secinājusi, ka salīdzinājumā ar 2008.gadu izmaksas ir pieaugušas par vairāk kā 20%, jo 2009., 2010.gadā, piemēram, Naftimpeks izmaksas tikai samazinājās, piemēram, algas, atcēla akcīzes nodokli dīzeļdegvielai, ko izmanto lokomotīvei u.tml. Naftimpeks ir veicis savus aprēķinus, no kuriem izriet, ka pamatots tarifs varētu būt no 0,423 USD/t līdz maksimums 0.45 USD/t.”

Konkurences padome atkārtoti norāda, lietas izpētes gaitā tika izvērtēti Neste un Statoil sniegtie dokumenti, t.sk. grāmatvedības dokumenti, kas pamato tarifā iekļauto izmaksu summas. Izmaksas, kas veidojas atšķirīgu pakalpojumu sniedzējiem, nav salīdzināmas.

Papildus Konkurences padome norāda, ka tas ka, viens tirgus dalībnieks ir samazinājis izmaksas, samazinot algas, savukārt cits tirgus dalībnieks nav samazinājis izmaksas, liecina par tirgus dalībnieku atšķirīgām darbības stratēģijām. Minētais nenorāda uz nelikumīgu darbību veikšanu vai nepatiesas informācijas sniegšanu, uz kuru pamata Konkurences padome būtu veikusi nepareizus secinājumus.

Turklāt saskaņā ar Naftimpeks 2009.gada pārskatu Naftimpeks izmaksas 2009.gadā salīdzinot ar 2008.gadu ir tikai pieaugušas. Tā, piemēram, 2009.gada pārskata sadaļā *Personāla izmaksas (Piezīme 27)* norādītās izmaksas ir pieaugušas par 18,55%, sadaļās *Pārdošanās produkcijas ražošanas izmaksas (Piezīme Nr.2)*, *Pārdošanas izmaksas (Piezīme Nr.3)* un *Administrācijas izmaksas (Piezīme Nr.4)* norādītās izmaksas ir pieaugušas attiecīgi par 5%, 21 % un 11 %, atsevišķos izmaksu veidos kā, piemēram, *Apsardzes izdevumi* izmaksas ir pieaugušas pat par 185% Līdz ar to kā neatbilstošs faktiskajai situācijai ir vērtējams Naftimpeks izteiktais apgalvojums par Naftimpeks izmaksu samazināšanos.

Nav izprotams Naftimpeks minētais, ka pamatots varētu būt tarifs no 0,42 – 0,45 USD par tonnu, nesniedzot informāciju un dokumentus, kas pamatotu šādu apgalvojumu, un tai pašā laikā atzīstot, ka tarifs no (*) USD par tonnu gadā, kurš tika piemērots no 01.09.2007 ir pamatots. Jānorāda, ka līguma noslēgšanas brīdī (2003.gadā) spēkā esošā atlīdzība bija intervālā no (*) USD par tonnu, tātad lielāka nekā Naftimpeks uzskata par piemērotu šajā brīdī (2010.gadā).

Konkurences padome noraida visus minētos Naftimpeks iebildumus kā nepamatotus.

4.3. 22.11.2010. Konkurences padomē tika saņemta Naftimpeks 17.11.2010. vēstule, kurā Naftimpeks

1) lūdz Konkurences apdomi iepazīstināt ar Neste un Statoil kompānijai Naftimpeks noteiktā pakalpojuma tarifa aprēķina tabulu, kurā būtu norādīti tarifa aprēķinā ietverti izmaksu nosaukumi un katras konkrētās pozīcijas procentuālā daļa attiecībā pret gala iznākumu. Minēto Naftimpeks pamato ar sekojošu „(..) *Tā kā Naftimpeks nav ne Neste, ne Statoil konkurents uz pakalpojumu, kas saistīti ar dzelzceļa pievadceļu izmantošanu, sniegšanu, bet gan šo pakalpojumu saņēmējs-klients, tad šāda veida informācija, kas nesatur cenas, nevar nekādā veidā aizskart pakalpojuma*

sniedzēju komercnoslēpumu. (..) Neste un Statoil rīcībā ir Naftimpeks komercnoslēpumu saturošā informācija par naftas produktu piegādātājiem, apjomiem u.t.m.l, tāpēc šādas vispārīgas informācijas sniegšana attiecībā uz tarifā iekļautajiem izdevumu posteņiem ir tikai taisnīga prasība. (..) Neste Termināla vadītājs (..) 08.09.2008. ir nosūtījis e-pasta vēstuli Naftimpeks, kuras pielikumā bija ietverts aprēķins. Minētais liecina, ka Neste šāda veida informāciju neuzskatīja par tādu, kura satur ierobežotas pieejamības informāciju attiecībā pret Naftimpeks, turklāt minētajā pielikumā bija ne tikai pati tabula, bet arī cenas. Konkurences padomei, izprasot attiecīgo 08.09.2008. e-pasta vēstuli, būs iespējams pārlicināties, ka Neste pati neuzskata attiecīgo informāciju par ierobežotas pieejamības informāciju, maldinot Konkurences padomi par informācijas statusu, nolūkā liegt Naftimpeks iespēju argumentēti iebilst pret pakalpojuma tarifa aprēķina tabulu.”

Konkurences padome atkārtoti norāda, ka Naftimpeks kā administratīvā procesa dalībniekam ir pienākums iesniegt tā rīcībā esošo informāciju. Ņemot vērā, ka Naftimpeks kopš lietas ierosināšanas brīža nav iesniedzis Konkurences padomei tā minēto e-pasta vēstuli, nav iespējams konstatēt kādu aprēķinu Neste 08.09.2008. ir sniegusi Naftimpeks. Tarifā iekļaujamās izmaksas un to veidi (jeb pozīcijas), kas veidojas uzņēmumam sniedzot pakalpojumu kādam citam uzņēmumam ir uzskatāma par ierobežotas pieejamības informāciju. Līdz ar to Konkurences padomei, ievērojot arī Statoil un Neste izteikto lūgumu Konkurences padomei piešķirt minētai informācijai ierobežotas pieejamības informācijas statusu, nav tiesību iepazīstināt ar norādīto informāciju Naftimpeks kā Neste un Statoil sniegtā pakalpojuma saņēmēju.

2) „(..) Naftimpeks pastāv bažas, ka tā sniegtā informācija par kravu piegādātājiem un apjomiem tiek negodīgi izmantota Neste naftas produktu vairumtirdzniecības biznesā. Aptaujājot savus sadarbības partnerus Naftimpeks ir guvis apstiprinājumu savām bažām, jo kompānija, ar kuru Naftimpeks sadarbojas kopš 2007.gada, ir apstiprinājusi, ka ar Neste saistītas personas ir vairākkārt interesējušies par iespēju uzsākt sadarbību to pašu naftas produktu pārkraušanai, izsakot piedāvājumu vienoties par izdevīgākiem tarifiem (..)”.

Konkurences padome, iepazīstoties ar Naftimpeks 17.11.2010. vēstulei pievienoto klienta vēstuli adresētu Naftimpeks, secina, ka tajā norādīta informācija par izdevīgākiem nosacījumiem attiecībā uz dzelzceļa tarifu. Ievērojot minēto, Konkurences padome vēlas norādīt Naftimpeks, ka uzņēmumi savstarpēji konkurē, piedāvājot klientiem izdevīgākus nosacījumus (pakalpojuma cena un kvalitāte, izpildes termiņš, dažādas atlaides utt. nosacījumi, kas var veidot konkurētspējīgāku produktu), sekojoši ir klienta ziņā, vai tas izvēlas citu pakalpojuma sniedzēju vai ir apmierināts ar pašreizējo pakalpojumu sniedzēju un ir lojāls pret to. Konkrētajā lietā, neskatoties uz to, ka Neste un Statoil kopīgi, pamatojoties uz to kopīgajām īpašuma tiesībām, atrodas dominējošā stāvoklī Neste un Statoil privātās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras izmantošanas tirgū, Neste un Statoil nav aizliegts konkurēt ar Naftimpeks naftas produktu pārkraušanas tirgū.

Konkurences padome jau šā lēmuma 4.2. punkta 1) apakšpunktā norādīja, ka izvērtējot lietas apstākļus ir secināms, ka Neste informācija par plānoto un faktisko preču kustību ir nepieciešama pakalpojuma sniegšanai. Tai pat laikā Neste ir norādījusi, ka dokuments, kurā šī informācija ir atspoguļota, nav jābūt noteiktas formas. Konkurences padome Lietā ir secinājusi, ka Naftimpeks ir iespējas pakalpojuma sniegšanai nepieciešamo informāciju nodot maksimāli samazinot komercinformācijas izpaušanu, kā arī to, ka Naftimpeks nav veicis attiecīgās darbības.

Ievērojot šā lēmuma 3.punktā minēto, Konkurences padome secina, ka SIA “Neste Latvija” un SIA “Latvija Statoil” darbībās nav saskatāmas Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes.

Ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 6.panta pirmās daļas 1.punktu, 8.panta pirmās daļas 4.punktu un 13.panta pirmās daļas 4.punktu un Administratīvā procesa likuma 63.panta pirmās daļas 4.punktu, Konkurences padome

nolēma:

izbeigt lietas Nr. 2833/10/03.02/1 „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA “Neste Latvija” un SIA “Latvija Statoil” darbībās” izpēti.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) - Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

I.Jaunzeme